

Tiszti főorvosnak a vármegyei cédulás bábák ügyének rendezése tárgyában tett előterjesztése.

Kölcser László

Zemplén-vármegye főorvosától.

8237/900.

Tekintetes alispán úr!

A nagyméltóságú belügyi minister urnak 132,392. szám alatt kelt magas intézvénye alapján 1900. évi április hó 6-án ngos *Tauffer* Vilmos egyetemi tanár ur elnöklete alatt, Abauj-Torna-, Borsod-, Sáros-, Szepes- és Zemplén-vármegyék alispánjai és főorvosaiból összeült szaktanácskozáson Kassán megjelenvén, ott az 5 vármegye babaügye képezte az eszmecsere tárgyát.

Mindenekelőtt az országos statisztikai hivatal által a bábák nyilvántartására szolgáló, ugynevezett II. számú törzskönyv célszerű és megfelelő volta képezte az első kérdést, mire nézve, tekintettel ama körülményre, hogy kívánatosnak tűnt fel az, hogy ne csak az 1500, de már az 1000 lélekkel bíró községek is önálló és diplomatikus szülésznő tartására köteleztessenek, a II számú, az okleveles bábák törzskönyvezésére szolgáló táblás kimutatás, még egy olyan rovattal lenne ellátandó, a mely rovat feltüntetné azt, hogy a baba lakhelyének lélekszáma mennyi? és minő anyagi viszonyok között élők azok?

Ez után az elnöklő tanár ur, a rendelkezésre álló statisztikai és a ningu belügyministeri kimutatásokból megállapítani véli azon körülményt, hogy az 5 vármegye területére még körülbelül 1000—1200 olyan baba kiképzésére van szükség, a kik jelenleg is mint a tiszti főorvosok által képesített ugynevezett „cédulás bábák” a községekben működnek, s a kiktől a lakosság nem idegenkedik, s a kik az egyes községek, egyes vidékek adott viszonyai szerint, jobbaknak hiányában, azért volnának kiképezendők, hogy így az évente a születés alkalmával elhalt 144,000 ujszülött elhalálozásának nagy számát leszállítván, a népességet megmentésük, annak számát emeljék.

Tekintettel ama körülményre, hogy a baba-tanulók nem szívesen jelentkeznek a tanításra, — mint azt mutatja az is, hogy Zemplén-vármegye területén, még 1892-től kezdődőleg, mai napig 25 olyan községből van letétbe elhelyezve 40—40 forintjával 1000 forint, azaz 2000 korona, a mit az ungvári baba-iskolába küldendő tanulók ellátására a községek fizettek be, de az öszszegek a mai napig a növendékek hiányában a kitűzött célra felhasználhatók nem voltak — az értekezlet azon véleményben van, hogy eme vonakodás oka az, hogy a bábák megélhetése nincs biztosítva. Eme körülménynek szem előtt tartásával biztosítani kellene bizonyos megállapított évi fizetéssel és minden egyes szülési eset után járó díjjal a bábák megélhetését, s ezért egy oly szabályrendelet megalkotására volnának a törvényhatóságok utasítandók, a mely szabályrendeletben a lakosság számához mérten volna minden község részéről a cédulás-bábák fizetése megállapítva (miként azt már az elmúlt évben javasolni bátor voltam.)

Tekintettel az 5 vármegye egyes községeinek nyomasztó pénzügyi helyzetére; tekintettel

ama körülményre is, hogy már a mult évben volt kegyes a tek. közigazgatási bizottság szerény előterjesztésemre 10 baba tanítási költségére évente 400 forintot, azaz 800 koronát kegyesen megszavazni; de ezen humánus határozat a ningu belügym. által jóvá nem lett hagyva, vagyis más szóval mondva, hiányában ama alpnak, a miből a vármegyék a cédulás-bábákat kitaníthatnák, csak az az egy mód látszott elfogadhatónak az értekezlet előtt, hogy a magas belügyi kormány mondaná ki, illetve határozná meg, hogy minden törvényhatóságnak minő öszszegget hajlandó a cédulás-bábák tanítási céljaira adni, mint ösztöndíjjat, s ahhoz mérten küldetné fel a törvényhatóság, vagy annak járásai az egyes bábaképző-intézetekbe azokat a jelentkező cédulás-bábákat, a kiket kiképeztetni óhajtana.

A tanítási kérdés további részleteinél főfontosságú kérdés volt a kijelölendő tanító személye, nehogy maga az üdvös eszme a kivitelben a rosszul megválasztott tanító-orvos egyénisége által veszélyeztessék; olyan orvos volna a törvényhatóság első tisztviselője és a tiszti főorvosok által a tanítás eszközlésére a nm. belügyminisztériumhoz s a kinevezés alá menő felterjesztésben kijelölendő, a ki népszerű módon tanítani, ügybuzgalma, pontossága s egyénisége által magát az ügyet virágzóvá tenni képes. Tehát a tanításra kiszemelő orvos nem hivatalos vagy más egyéb, teszem kórházi állásából kifolyólag nyerné el az oktatásra a belügyministeritől a megbízatást; de az alispán és a főorvos felterjesztésére kapná azt meg, azért, hogy előadási képességével, reátermettséggel azt az ügyet, a mire kijelöltetett, fejlessze, gyarapítsa.

A tanítást felőlelő anyag nem állana másból, mint a növendékek észjárásának begyakorlásából, a szülönők és ujszülöttek okszerű ápolása, a téves, káros és babonás felfogásoknak, az okszerű tisztaság- és kötelességtudásnak megteremtéséből.

A gyermekágyi láz lényegének megértéséből.

A tisztasági fogalmak gyakorlati alkalmazásából s azon esetek érzékitéséből, a melyeknél a bábának orvosi segélyt kell hívnia, hogy a szülönő és az ujszülött gyermek életét megmenthetővé tegye.

Minden tanítási ciklus 6—8 hétre határozottatott: lehetőleg november és december hónapokban; de ha a jelentkezők az év többi szakában is lehetővé tennék egy-egy tanítási szaknak az eszközlését, úgy 4—5 kurzus is tartathatnék évente.

Az előadó orvos minden tanítási ciklusért 200—200 forintot, azaz 400—400 koronát kapna a magas belügyi kormányzattól.

Minden kurzuson csak 20 nőt lehetne felvenni, — a felvételre lehetőleg 45 évnél idősebb egyén nem lenne ajánlható. Fedhetetlen előélet, falusi cédulás bábakénti foglalkozás és

előjáróság által igazolt, illetőleg hitelesített községi bizonylat, keresztlevél melléklésével volna ama okmány, a mivel a járási főszolgabíró közbejöttével a községi jegyző a jelentkező egyéneket a tisztí főorvos útján a bába intézet igazgatóságához, illetve a közkórház igazgatóságához utasítaná.

A tanulók az illető közkórház napi ellátási díjáért kapnának a kórházban ellátást, lakást, kötelesek volnának a kórházban lakni, a szabályzat és házi rendhez alkalmazkodni, úgy a főbába, valamint a kórházi adminisztratív személyek rendeleteit betartani, s a 6—8 heti tanítás után, a tisztí főorvos elnöklete alatt tartandó vizsgálatokon felelni. A kiállított vizsgálatról képesítési okmányt nyernének, amelyben meg volna jelölve az, hogy melyik község területén volnának feljogosítva bába praxist üzni.

Miután egy-egy bába tanulónak kitanítási költsége 40 forintra 80 koronára vehető, s mivel a községek önkormányzati jogát csorbítani nem volna üdvös, azért azon esetben, ha a községek önmaguk akarnák fedezni a tanítási költséget, akár egészben, akár részben is, különösen tekintettel ama körülményre, hogy a bábák műszeres táskái úgy is a község lakosainak az érdekében lesznek beszerzendők, s majdan leltári tárgyat fognak képezni, azért ezek költsége, vagy ezen költségekhez való hozzájárulás a községek részéről el fog fogadtatni.

Miután jelenleg csak Borsod vármegye van azon helyzetben, hogy már az őszi hónapokban megnyitható bábaiskola helyiséggel rendelkezik, de meg mivel az 1000—1200 kitanítandó bába tanulóknak kiképzése több évtizedet venne igénybe, mert évente 20-nak a képzése egy bábaképződében volna csak lehetséges, mely idő alatt a már jelenleg élő bábák elhalálása ismét nagy hiányt terejtene meg, s mivel az égető szükségü bába hiány ma képez pótlandó sürgős szükségletet, azért kívánatos volna, hogy több törvényhatóság is tegyen ajánlatot a magas kormányhoz arra nézve, hogy mit volna hajlandó ezen ügy megteremtésével rendelkezésre bocsájtani a belügyi kormányhoz.

Tekintetes alispán ur! Miután a bába ügy megoldásához mindenképp szülők házak felállítására szükséges, s mivel a tanítási anyag beszerzése nélkül a tanítás nem lenne foganatosítható, s mivel maga az intézmény nemcsak nemzetiségi, nemcsak humanitáriusi, nemcsak közvagyon céljából bir nagy fontossággal, de úgy vármegyénk, mint annak székhelyének kulturális fejlődésére is igen nagy fontossággal bir, s mivel a kínálkozó alkalomnak elszalasztása többé sohasem pótolható, — azért igénytelen véleményemet e részben azért tárom fel, hogy a Tekintetes alispán urnak alkalmat adjak arra nézve, hogy a magas kormányhoz teendő, — de semmiesetre sem kötelező — ajánlatát megtehesse.

Eme törekvésben mindennek előtt az e téren az országban már felállított bábaképző intézetek történelmi fejlődését kell szem előtt tartanom. Eme fejlődési történet azt igazolja, hogy úgy Ungvár, Pécs, mint Szombathely stb. városokban, hol a közkórházak szülészeti osztálylyal ellátattak, s mint ilyenek a bábák tanítására feljogosítottak már első évben 1000—1500 forint állami segélyben részesítettek. Vagyis a közkórházak alapszabálya megváltoztatott, s kimondatott, hogy a közkórházba a szülőknek is felvétetnek, tehát a kórházba egy ápolónői fi-

zetéssel ellátott bába állás rendszeresített. A szülészeti osztály berendezéséhez semmi tetemes, vagy a rendes kórházi felszereléstől eltérő, s nagyobb pénzáldozatot kívánó, különösebb butorzat nem lévén szükséges, legfeljebb a lepedők leltárának száma nagyobbítandó. A mi törvényhatóságunk területén, miután a tervbe vett s az építés megkezdésének állapotában levő közkórházunknál, — az 1898. év május havában beterjesztett főorvosi szakvéleményemben a szülészeti osztályt elengedhetetlen követelménynek tekintetem, a kórház eme osztálya volna felajánlandó s e részben a bábatanítás helyiségeül, új, vagy meg nem szüntethető akadály, vagy nehézség fenn sem forogna.

Miután önként magában a dolog természetében álló, hogy a tanítás céljaira tananyag kell, annak megszerzése képezhetné a főnehézséget, ha azt az okos példákat adó szakférfiak tudása le nem küzdötte volna.

Ugy mint azt Ngos Taufler tanár ur Budapesten az ugynevezett „tanítási kiszállással“ megteremtette, s utána a többi bábaintézetek is alkalmazták, úgy kell azt itt is megteremteni. Meg kell teremteni pedig azért, mert alig lehet egy-egy emberibb jótékonyaság, alig lehet az orvosi segélynek szembetűnőbb, példát adóbb állásos működési tere, mint segítségére lenni tudással ama szülőknek, a kinél a természet nem adta meg a módot a szülőknek magának arra, hogy önerejéből, — az emberi tudomány igénybe vétele nélkül — életet adhasson az új szülőknek, s evvel a magát is megvédje, — de meg alig van az élet rendes életani körülményei között valakinek az ápolása táplálás terén oly nagy szükséglete, mint a vajudó, s az önmagával tehetetlen szülőknek és az új szülőknek.

Városokban, falvakban elhagyva, szegényen, ápolás, táplálás, rossz lakásban fekszenek a szegény szülők, sem egy falat ételük, sem bábájuk, még talán az újszülöttek fűrésztésére való alkalmas tekenőjük sincsen, ha ezeknek a nőknek a bábaintézet orvostanára orvosságot, levest, jó tanácsot, segítséget, később táplálást is ad, azok a nők szívesen fogják venni, hogy a tanítás céljára hsználtassanak. Tanítás célja csak tanítás lehetvén, az ilyen ideális cél nem lehetne sem az emberiségi, sem a közegészségi, sem a közszemérmét szem elől tévesztő eljárás által kockáztatható, vagy kockáztatandó. Hogy pedig a bábák az intézet tanítási céljainak megnyeressenek, minden a már gyakorlatot üző bába tudomására lenne hozandó, hogy a tanítás céljaira alkalmas szülési eseteikért 2 forint jutalmat fognak kapni.

Igy nemcsak az lenne elérve, hogy már a kezdet kezdetén is lenne tananyag, de az intézmény popularizálása révén az áldásos működésének hamarabb felelhetne meg.

Miután pedig eme kiadások az első évi 1000—1500 forint állami szubvencióból bőven kitellenek, azért itt anyagi áldozatról szó sem lehetvén, pénzügyi szempontból az ügyre vonatkozó ajánlat megtevésének hátránya sem a köz, ugynevezett törvényhatósági vagyona, sem az egyesek vagyona nem lévén, az ajánlat ezen szempont miatt nyugodtan volna megtehető.

Miután pedig a bába kiképzés a kulturális élet olyan követelménye, a mit a műveltségi fokozat előhaladásában maga a közönség is éppu úgy megkíván, mint hasonlíthatatlanul nagyobb igényt támaszt a lakosság már a lakások dolgában is, mint támasztott évtizedekkel ez

előtt, azért idő haladtával a közönségnek nagyobb műveltségi és tudási foka mellett a cédulás bábák iránti igényét, az okleveles bábák iránti igénye fogván felváltani úgy mint Ungváron is történt, a cédulás bábák tanítása megszüntetésével, csupán okleveles szülésznők kiképzése rendeltetvén el a m. közoktatásügyi kormányzat által, minden pénzáldozat nélkül 3—4 év multán egy oly állami kulturális intézettel birna a törvényhatóság, a mit csak ma, midőn annak megalapítására, megszerzésére a

kedvező alkalom meg van, sőt az önként kínálkozik -- teremthetne meg akkor, midőn ajánlatot tenne a tekintetes alispán ur a m. belügyi kormányzatnak arra nézve, hogy közkórházában S.-A.-Ujhelyben hajlandó hely, tananyag és a bábák ellátásával bábaképző iskolát felállítani.

A bábaképzés egyéb adminisztratív részleteire vonatkozólag szükséges javaslatomat más alkalommal fogom előterjeszteni.

S.-A.-Ujhely, 1900. ápr. 9.

Dr. Löcherer Lőrincz,

főorvos.

Dr. v. s.

8237. sz.
főrv. 1900.

Zemplén-vármegye alispánjától.

Tekintetes

Dr. László Endre

bizottsági tag úrnak

Hivatalból.

Közügy
Portómentes.

S. Pásztor

